

ETAPELE DE FORMARE A PIEȚEI DE ASIGURĂRI DIN REPUBLICA MOLDOVA ȘI DEZVOLTAREA MODERNĂ A ACESTEIA

Igor DOLGHI, drd., lector magistru,
Universitatea de Stat din Moldova

Crearea unei industrii moderne de asigurări permite statului: de a reduce pierderile din bugetul de stat, influențate de diferiți factori; de a soluționa unele probleme sociale în condițiile economiei de piață și de a atrage sursele populației și organizațiilor din diferite domenii în cifra de afaceri a economiei naționale pe termen lung.

Cuvinte cheie: asigurare, asigurător, prime de asigurare, etape de formare a pieței de asigurări, servicii de asigurare, despăgubiri de asigurare, participanți profesioniști pe piața de asigurări, autoritate de supraveghere, sistem de reglementare a pieței de asigurări.

Introducere. Dezvoltarea pe larg a economiei de piață în Republica Moldova a schimbat semnificativ situația în domeniul asigurărilor. Dezvoltarea pieței naționale de asigurări are loc în condiții nestabile ale situației economice și politice din țară, sistem fiscal insuficient flexibil și legislația încă în curs de perfecționare în ramura de asigurări.

În perioada ultimilor ani piața de asigurări din Republica Moldova a suferit o serie de modificări, căpătând aspect de piață concurențială.

Conținutul de bază. Scopul articolului. Analiza etapelor principale de dezvoltare a pieței de asigurări din Republica Moldova și evaluarea rezultatelor la etapa contemporană de dezvoltare.

Analiza etapelor de formare a pieței naționale. Începând cu anii '20 ai secolului trecut și până la finele anilor '80, în legătură cu schimbarea situației social-politice, sistemul de asigurări era monopolizat, iar organul de supraveghere a asigurărilor a fost anulat. În perioada dată asigurările se efectuau de către organele de stat, direcțiile prioritare de activitate a cărora era asigurarea populației, deoarece în condițiile de existență a proprietății publice asupra mijloacelor de producție, asigurarea acestora nu se considera necesară în sistemul de asigurări de stat.

În URSS asigurările aveau un caracter formal. În mentalitatea cetățenilor sovietici asigurările nu figurau ca o componentă obligatorie de organizare a vieții.

Direcția Generală a asigurărilor de stat în URSS a fost Gosstah. Până în anul 1958 sistema Gosstrah a fost strict centralizată la nivelul URSS. Din anul 1958 o parte din sistemul Gosstrah a fost transmis sub jurisdicția ministerului de finanțe a Republicilor Unionale. Din anul 1967 până în anul 1991 sistemul Gosstrah a fost deja organizat la nivel republican și se supunea Consiliului Gosstrah URSS, care la rândul său se supunea Ministerului de Finanțe al URSS.

Activitatea de asigurări în componența Ministerului de Finanțe era supusă în interesul bugetului de stat, predominau

STAGES OF FORMATION OF INSURANCE BUSINESS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA AND ITS MODERN DEVELOPMENT

Igor DOLGHI, PhD, lecturer, MA
State University of Moldova

The creation of modern insurance industry will allow the state: to reduce the burden on the state budget as concerns the compensation of unexpected losses, caused by factors of different nature; to solve some problems of Social Security in the conditions of the market economy; and to attract the savings of the population and organizations in the turnover of the national economy on a long-term basis.

Key words: insurance, insurer, insurance premiums, training phase of the insurance market, insurance services, insurance compensation, professional participants in the insurance market, supervisory authority, system of regulation of the insurance market.

JEL Classification: G22, G29, I13

Introduction. The extensive development of market relations in the Republic of Moldova has significantly changed the situation in the insurance field. The development of the insurance market in our country occurs in an unstable economic and political condition, insufficiently flexible tax system, and a still imperfect legislation in the field of insurance.

Over recent years, the insurance market of the Republic of Moldova has undergone a number of changes, getting an aspect of the competitive market.

The basic content. The purpose of the article. Analysis of the main stages of the development of the insurance business in the Republic of Moldova and the assessment of the results achieved at the present stage of development.

The analysis of development phase of insurance business in the country. Since the 20's of last century to the late 80's, due to changes in the socio-political system, the insurance industry has been monopolized and the insurance supervision department was abolished. During this period, the public insurance agencies engaged in insurance, the main orientation of which was insurance of the population, as in the conditions of existence of public ownership of the means of production, insurance of companies' property with a public insurance company was considered inappropriate.

In the USSR the insurance was largely formal. In the minds of the Soviet people the insurance did not figure as an essential component of life organization.

The main directorate of public insurance of the USSR was the Public Insurance System. Up till 1958, the public insurance system was highly centralized in the scale of the USSR. Since 1958, a part of the Public Insurance System was transferred to the Ministry of Finance of the USSR. From 1967 to 1991 the Public Insurance System was already a Union-Republican one, and was headed by the USSR Public Insurance Board, which was subordinated to the Ministry of Finance of the USSR. The activity of the

interesele din domeniul fiscal în detrimentul dezvoltării activității de asigurări. Statul își permitea să acopere deficitul bugetar prin retragerea grătită a unor sume enorme din rezervele de asigurare. Asigurările au fost transformate într-o ramură auxiliară a sistemului financiar de stat.

După destrămarea URSS, în anul 1991, Guvernul Republicii Moldova a adoptat Hotărârea „Cu privire la măsurile urgente de demonopolizare a economiei naționale”. La 28 mai a aceluiași an, Guvernul a implementat măsuri cu privire la perfecționarea și reglementarea activității de asigurări, fapt ce a marcat începutul reorganizării Consiliului Gosstrah al Republicii Moldova și crearea societăților de asigurări pe principii de concurență [7].

Prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.296 din 12 iunie 1991 a fost creat Serviciul de Stat pentru supravegherea asigurărilor pe lângă Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova. La 11 iulie 1991 a fost înregistrată prima companie comercială de asigurări „ASITO”.

Începând cu anul 1991, la prima etapă de formare a asigurărilor comerciale, în țară au început să apară și să se dezvolte primele organizații comerciale de asigurări. Însă, în țară lipsea cadrul de reglementare a activității de asigurări.

Etapă dată de formare a pieței se caracterizează prin lipsa aproape completă de surse proprii a organizațiilor de asigurări și capital social insuficient. Specificul acestei etape în general a fost determinat de situația economică a epocii de „acumulare primitivă a capitalului”. Numărul organizațiilor de asigurări, care practic acordau clienților săi acoperire de asigurare clasică, era extrem de insuficient, iar gama serviciilor acordate de acestea era limitată.

Primele de asigurare în anul 1992 au constituit 993,9 mii lei, iar despăgubirile de asigurare au fost de 482,4 mii lei sau 48,5% din suma primelor subscrise.

În 1993, volumul primelor de asigurare au crescut brusc și sau majorat în comparație cu 1992 cu 6,9 mln. lei.

Etapă a doua de formare a pieței de asigurări din Republica Moldova poate fi considerată perioada începând cu 1993. Parlamentul Republicii Moldova la 15 iunie 1993 a adoptat legea nr. 1508-XII „cu privire la asigurări”. Intrarea în vigoare a legii date a schimbat situația pe piața de asigurări din Moldova. Au fost exact stabiliți parametrii de bază în activitatea de asigurări și cerințele cu privire la stabilitatea financiară în asigurări.

Dacă ne referim la creșterea cantitativă a numărului de asigurători, atunci se poate de menționat, că perioada până la anul 1995 s-a marcat prin creșterea rapidă a numărului organizațiilor de asigurări. În perioada din anul 1991 până în anul 1995 numărul asigurătorilor înregistrați a atins cifra de 90, iar în anul 1996 au fost înregistrate încă 12 organizații de asigurări. În perioada dată, multe organizații de asigurări n-au rezistat concurenței și au fost închise, astfel încât la 31 decembrie 1996 în republica Moldova funcționau 55 de organizații de asigurări.

În anul 1996 toate organizațiile de asigurări au majorat cuantumul primelor de asigurare subscrise și au constituit 97 milioane de lei. Pe tipurile de asigurări benevole – 73,1 milioane de lei sau 75,3% din suma totală a primelor de asigurare, inclusiv: asigurarea facultativă de persoane – 40,6 milioane de lei (41,8%); asigurarea facultativă de bunuri – 20,4 milioane de lei (21,1%); altele asigurări benevole – 12

insurance system within the Ministry of Finance was subordinated to the interests of the state budget, there prevailed fiscal origins to the detriment of the insurance business development. The Government allowed gratuitous and compulsory confiscations from the insurance funds of large amounts to cover the budget deficit. Insurance has turned into an auxiliary field of finance.

After the collapse of the Soviet Union in 1991, the Government of the Republic of Moldova adopted the Decree “On urgent measures providing for the demonopolization of the national economy”. On May 28 of that year, the Government considered the issue of measures to improve and regulate the insurance activity, which marked the beginning of the reorganization of the Board of State Insurance of the Republic of Moldova and the creation of insurance companies on a competitive basis [7].

By the Decree no. 296 of the Government of the Republic of Moldova of June 12, 1991 the State Insurance Supervision Service under the Ministry of Finance of the Republic of Moldova was established. On July 11, 1991 there was registered the Insurance company “ASITO” - the first commercial-type insurance organization.

Starting with 1991, at the first phase of establishing a new commercial insurance, there began to emerge and evolve in the country independent private profit insurance organizations. However, the lacked in the country any legal basis to regulate the insurance activity.

This stage of market development is characterized by the almost complete lack of insurers, sufficient statutory capital and other equity. The specifics of the first stage of the insurance formation generally was determined by the economic environment of “primitive accumulation of capital” era. The number of insurance companies, which in fact provided its customers with a classic insurance coverage, was extremely low, and the list of services provided by them was limited.

Insurance premiums for 1992 amounted to 993.9 million MDL, and insurance payments amounted to 482.4 million MDL, or 48.5% of the amount of premiums collected.

In 1993, the volume of insurance premiums rose sharply, and increased in comparison with 1992 by 6.9 million MDL.

The second stage of development of the insurance market in the Republic of Moldova can be called the period since 1993. The Parliament of the Republic of Moldova adopted on 15 June 1993, the Law no. 1508-XII “On insurance”. The entry into force of this law changed the situation on the insurance market of Moldova. There were accurately identified the main parameters of the insurance activity and requirements to the reliability of insurers.

If we talk about the quantitative increase in the number of existing insurers, the period up to 1995 was marked by the rapid growth in the number of insurance companies. During the period from 1991 to 1995, the number of registered insurers reached 90, in 1996 there were registered 12 more insurance companies. During this period, many insurance companies were closed not being

milioane de lei (12,4%). Pe asigurările obligatorii au fost subscrise 23,9 milioane de lei sau 24,7% din suma totală a primelor subscrise. Liderii pieții pe primele de asigurare subscrise în anul 1996 au fost organizațiile de asigurări: „Asito”, „Asito-Trafic”, „Moldova-Astrovaz”, „Afes-M”, „Orateh”, „Seabeco-Asint”. Cota primelor de asigurare subscrise de companiile mari în suma totală a primelor de asigurare a constituit 83,7% [4].

Referindu-ne la tendința de formare a pieței de asigurări, etapa a doua de dezvoltare a acesteia se caracterizează prin continuarea de creștere extensivă în direcții puțin asemănătoare cu asigurările clasice. Mai mult au fost practicate asigurările facultative de persoane și asigurările facultative de bunuri.

Începutul etapei contemporane de formare a pieței de asigurări din Republica Moldova poate fi considerată perioada din anii 1996-1997.

La 10 iunie 1997, Guvernul Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr. 533 „Cu privire la unele măsuri de reglementare a activității de asigurare” [3]. Provocarea schimbărilor în dezvoltarea asigurărilor a fost influențată de condițiile externe din asigurări. Piața de asigurări s-a redus considerabil, iar concurența a crescut semnificativ. Organizațiile de asigurări au început să-și dezvolte afacerea în alte direcții. Concurența între asigurători s-a transferat pe segmentul asigurărilor de riscuri a persoanelor juridice și fizice, mai multă atenție a început să se atragă la asigurările de bunuri. Aceasta a fost facilitată de punerea în aplicare a Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 484 „cu privire la limitele cheltuielilor de asigurare ale agenților economici și persoanelor fizice, care practică activitatea de întreprinzător, permise ca deduceri de cheltuieli aferente activității de întreprinzător pentru scopuri fiscale” din 04 mai 1998, care a exclus din baza de impozitare cheltuielile întreprinderii cu privire la toate asigurările obligatorii și asigurările facultative de bunuri, mărfuri și răspundere; asigurarea angajaților contra accidente.

Formarea sistemului național de asigurări necesită elaborarea și implementarea unor măsuri de îmbunătățire a calității serviciilor de asigurări, ce presupune utilizarea potențialului intern al Republicii Moldova și oportunitățile investiționale proprii.

Pentru realizarea scopului dat, este necesară organizarea unui sistem național de asigurări eficient și accelerarea dezvoltării unor asigurări sociale. Sfera de asigurări acoperă toate aspectele vieții umane, activitatea de producere și social-economică, îndeplinind funcțiile de compensare și cumulare.

În condițiile economiei de trecere, o importanță deosebită în industria de asigurări revine mai multor factori.

În primul rând, asigurarea prezintă securitate suplimentară multiplelor interese ale persoanelor juridice și fizice, indiferent de caracterul și volumul măsurilor întreprinse de stat. În perioada actuală, povara cheltuielilor de lichidare a calamităților naturale și dezastrelor provocate de om, rămân pe seama bugetului de stat, posibilitățile căruia, din motive obiective, sunt limitate.

În al doilea rând, utilizarea mecanismului de asigurare în condițiile date asigură dezvoltarea rapidă a afacerii, îmbunătățește tehnologiile de producție utilizate, ținând cont de specificul ramurilor principale ale economiei din

able to meet the competition, so as of December 31, 1996 there functioned in the Republic 55 insurance companies.

In 1996, the premiums of all insurance companies increased, amounting to 97 million MDL. For voluntary insurance - 73.1 million MDL, or 75.3% of total premiums, including: voluntary private insurance - 40.6 million MDL (41.8%); voluntary property insurance - 20.4 million MDL (21.1%), other types of voluntary insurance of 12 million MDL (12.4%). Mandatory insurance collected 23.9 million MDL, or 24.7% of total premiums. Leaders in terms of insurance contributions in 1996 were the insurance organizations „Asito”, „Asito-Trafic”, „Moldova-Astrovaz”, „Afes-M”, „Orateh”, „Seabeco-Asint”. The share of insurance premiums of the largest companies of the republic in total contributions amounted to 83.7% [4].

As for trends of development of the insurance market, the second stage of its formation was characterized by a continuation of the extensive growth in the areas, that have little in common with the classic insurance. The most widespread of them was voluntary private insurance and voluntary property insurance.

The beginning of the current stage of the Moldovan insurance market formation can be considered the period from 1996 to 1997.

The Government of the Republic of Moldova adopted on 10 June 1997 the Decree no. 533 “On some measures for the settlement of the insurance activity” [3]. The main reason for the onset of change in the development of insurance was the change in external conditions of its existence. The insurance market has shrunk considerably, and the competition embittered. The Insurance companies begun to look for ways of business development in new directions. The main competition among insurers moved to markets of legal entities and individuals’ risk insurance, more attention was paid to property insurance. This was facilitated by the Government of the Republic of Moldova Decree no. 484 of May 4, 1998 “On expenses on insurance of economic agents and physical persons which are engaged in the business activity, permitted for the deduction from entrepreneurial incomes, for the purpose of the taxation”, which brought out of taxation the expenses of enterprises for all types of compulsory insurance and voluntary insurance of its property, cargo and liability, personnel insurance against accidents.

Creating a national insurance system required the development and gradual implementation of measures, aimed at improving the quality of insurance services, which involves the active use of the internal potential of the country and its own investment opportunities.

To achieve this goal requires the proper organization of the national insurance system and accelerated development of certain socially important types of insurance. Insurance business covers all aspects of human life, production and socio-economic activities, performing compensation and cumulative - savings function.

In transition economies, the particular importance of the insurance industry is determined by several factors.

First, the insurance provides additional protection to the different interests of legal entities and individuals, regardless of the nature and scope of the measures taken by the Government. In this period, the main burden of the costs to

Republica Moldova, climatul acesteia și localizarea geografică.

Sistemul de asigurări contribuie la dezvoltarea sigură și durabilă a economiei țării, reprezentând o bază suplimentară pentru sporirea securității populației, asigurarea bunurilor cetățenilor și entităților economice. În același timp, dezvoltarea asigurărilor, într-o mare măsură, depinde de perfecționarea cadrului legal, eficiența politicilor fiscale și monetare a statului, calitatea supravegherii activității de asigurări și stabilitatea funcționării societăților de asigurări.

Dezvoltarea modernă a pieței de asigurări din Republica Moldova. La 13 septembrie 2004 prin Hotărârea Guvernului nr. 1012 „cu privire la aprobarea Concepției și obiectivelor dezvoltării și consolidării pieței asigurărilor în Republica Moldova pe termen mediu”, a fost aprobat Planul de acțiuni pentru realizarea Concepției și obiectivelor dezvoltării și consolidării pieței asigurărilor în Republica Moldova pe termen mediu (2004-2007). Principalul scop al Concepției este formarea unei piețe naționale a asigurărilor stabile, valoroase și funcționale, capabilă să devină un instrument real în protejarea intereselor cetățenilor, agenților economici și statului [5].

În rezultatul realizării eficiente a Concepției date, piața de asigurări din Republica Moldova, statul și inclusiv consumatorii serviciilor de asigurări, au beneficiat de cadrul legal la nivel european în domeniul de asigurări, deoarece, la momentul aprobării acesteia, baza legislativă nu reglementa totalmente activitatea de asigurări. În același timp, Inspectoratul de Stat pentru supravegherea asigurărilor și fondurilor nestatale de pensii nu aveau suficientă autoritate. Din aceste considerente, una din cele mai importante sarcini a fost stabilită la formarea unui organ de stat independent, împuternicit de funcții și drepturi similare Băncii Naționale din Republica Moldova și Comisiei Naționale de valori mobiliare. Astfel, având în vedere, intenția Republicii Moldova de integrare economică prin adoptarea și punerea în aplicare a normelor economice și comerciale, ce operează în spațiul economic european, în scopul implementării pe piața financiară a unui cadru de reglementare prudentă și sistem de supraveghere echivalent cu cel din Uniunea Europeană, la 26 decembrie 2006 a fost semnată de către Parlamentul Republicii Moldova legea „cu privire la asigurări” nr. 407-XVI, care a fost publicată în Monitorul Oficial al RM la 06 aprilie 2007.

Legea primită asigură conformitatea maximă a cerințelor legislației din Republica Moldova cu standardele europene, axate pe dezvoltarea unei piețe eficiente, stabile și prudente, precum și orientarea acesteia spre cooperarea în viitor cu autoritățile de supraveghere din alte state. Prin legea dată, de asemenea, a fost stabilită autoritatea de supraveghere de stat și anume Comisia Națională a pieței financiare din Republica Moldova. O dată cu acestea, principalele obiective ale reglementării activității de asigurări din țară, sunt de a spori eficiența activității de supraveghere în scopul protejării intereselor asiguraților, menținerea unui mediu concurențial favorabil pe piața de asigurări și dezvoltarea infrastructurii acesteia în conformitate cu practica internațională de organizare a activității de asigurări.

Aprobarea noii legi „cu privire la asigurări” a asigurat

liquidate the consequences of natural disasters and man-made disasters laid on the state budget, the possibility of which, for obvious reasons, was limited.

Second, the use of insurance mechanisms in these conditions was ensured by a rapid development of entrepreneurial activity, further improvement of the used production technologies taking into account the features of the main sectors of the Moldovan economy, its climate and geographical location.

Considering that the insurance system contributes to reliable and sustainable development of the country economy, representing an additional basis for improving the level of protection of population, property insurance of citizens and economic agents. At the same time, the development of insurance largely depends on the perfection of the legislative framework, the effectiveness of fiscal and monetary policy of the state, the quality of supervision of the insurance activity and reliable operation of insurance companies.

The modern development of the insurance business in the Republic of Moldova. By Decree no. 1012 of September 13, 2004 the Government adopted the Concept and the objectives of the development and strengthening of the insurance market in the Republic of Moldova for a medium term (2004-2007) and approved an action plan to implement the Concept and the objectives of the development and strengthening of the insurance market in the Republic of Moldova for a medium term. The main objective of the Concept was the formation of a full, stable functioning of the national insurance market, able to become a real tool for protecting the interests of the state, citizens and economic agents [5].

As a result of the implementation of the planned measures proposed by the Concept, the insurance market of Moldova, the government and the consumers of insurance services directly obtained a legal basis of insurance at European level, as the current insurance legislation at the time did not fully regulate the activities in this area. At the same time, the State Inspectorate for Supervision of Insurance and private pension funds had no sufficient authority. Therefore, as one of the most important tasks was the creation of a new autonomous body with the functions and rights identical to those of the National Bank of Moldova and the National Securities Commission. Thus, considering the striving of the Republic of Moldova to the economic integration through the adoption and implementation of economic and commercial rules and regulations in force in the European Economic Area, in order to develop a prudential regulatory framework for financial markets and supervision system, equivalent to the existing one in the European Union, on December 26, 2006 the Chairman of the Parliament of the Republic of Moldova signed a new Law “on Insurance” no. 407 - XVI, which was published in the Official Gazette no. 47 – 49 on April 6, 2007.

The adopted law ensured maximum compliance with the requirements of the insurance laws of the Republic of Moldova to European standards, oriented to the development of an effective, stable and correct insurance market, as well as cooperation in the future with the supervisory authorities of other countries. This law also defined the state supervision body of insurance activity, namely the National Commission on Financial Market of RM. Along with this, the main objectives of the regulation of insurance activity in our

pieței de asigurări o infrastructură stabilă și un nivel înalt a cerințelor de pregătire profesională a cadrelor în sfera de asigurări.

Concomitent cu aceste cerințe, de asemenea, a fost realizat un nivel înalt de protecție a agenților economici și a cetățenilor de diferite grupuri de riscuri, îmbunătățirea calității și lărgirea spectrului serviciilor de asigurări; îmbunătățirea calitativă a competitivității pieței naționale de asigurări și creșterea oportunităților investiționale; consolidarea procesului de integrare a pieței naționale de asigurări în sistemul internațional.

Conform dispozițiilor tranzitorii ale noii legi „cu privire la asigurări”, societățile de asigurări ce activau la momentul intrării în vigoare a acesteia au avut posibilitatea de a continua activitatea de asigurări în baza licențelor primite anterior până la expirarea termenului acestora. De asemenea, acestea au avut posibilitatea de a majora capitalul statutar până la valoarea minimă prevăzută de noua lege în termen de 5 ani, nivelul căruia, în aprilie 2012, trebuia să atingă obligatoriu mărimea de 15 milioane de lei pentru activitatea în clasele de asigurări generale, deci s-a stabilit aplicarea coeficientului 1, pentru activitatea de asigurări în clasele de asigurări pe termen lung de viață coeficientul stabilit este de 1,5 la nivelul minim aprobat și 2 pentru activitatea de reasigurare [1].

Conceptele de bază adoptate în legea „cu privire la asigurări” ce a intrat în vigoare în anul 2007 reglementează, în special, activitatea tuturor participanților profesioniști pe piața de asigurări, inclusiv intermediarilor în asigurări, care și-au început activitatea din anul 2008 și către anul 2012 numărul acestora a constituit 77 de agenți economici, iar primele de asigurare subscrise de ei au atins nivelul de aproape 30% din suma totală a primelor brute de asigurare subscrise de piața de asigurări. În rezultatul modificărilor date în legislație, activitatea brokerilor în asigurări a fost supusă licențierii și au fost stabilite anumite cerințe în activitatea brokerilor și agenților de asigurare.

O dată cu aprobarea legii „cu privire la asigurări” la 22 decembrie 2006 a fost aprobată și apoi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova legea „cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule”, care a permis acumularea volumului de prime și majorarea acestora în produsul intern brut. Legea dată, de asemenea, prevede implementarea sistemului unic automatizat a informației cu privire la asigurarea obligatorie a răspunderii civile auto, ce este o cerință obligatorie pentru promovarea produsului dat în spațiul european [2]. Sistemul dat a fost pus în aplicare, începând cu 01 februarie 2013. Formarea unei baze de date unice este una din sarcinile principale în dezvoltarea sistemului de asigurări obligatorii, care va asigura o supraveghere eficientă a conformității cu legislația în vigoare (disponibilitatea poliței de asigurare, implementarea sistemului bonus-malus, excluderea polițelor false etc.) și facilita accesul persoanelor cointeresate la informația cu privire la existența poliței de asigurare obligatorie pentru anumite unitate de transport.

Președintele Parlamentului Republicii Moldova la 03 martie 2011 a aprobat legea nr.35 „pentru aprobarea Strategiei de dezvoltare a pieței financiare nebancale pe anii

country are the increase of the effectiveness of the activity of the supervision body for the protection of the legitimate interests of the insured, as well as the maintenance of a favorable competitive environment on the insurance market and the development of its infrastructure in compliance with international practice, organization of insurance business.

The adoption of the new law “On insurance” provided a stable infrastructure of the insurance market and a high level of professional training of staff in the field of insurance.

Along with these requirements, there was also achieved a high level of protection of economic agents and citizens against different groups of risks, high quality and a wide range of insurance services, qualitative improvement of the competitiveness of the national insurance market and increase of its investment opportunities, strengthening the process of national insurance market integration in the international system.

In accordance with the transitional provisions of the new Law “on Insurance”, the insurance companies operating at the time of its introduction could continue the insurance activity in accordance with the previously obtained licenses before the expiry of their validity. There was also provided the opportunity to increase the authorized capital up to the minimum level stipulated by the new law within 5 years, the level of which in April 2012 was to achieve a mandatory of 15 million MDL for the activities of non-life insurance, ie there was applied the rate 1, for the activities of life insurance - the rate 1.5 to a minimum level and the rate 2 for reinsurance business solely [1].

Basic concepts of the Law “on Insurance” adopted in 2007, specifically regulates the activity of all professional participants of the insurance market, including the insurance intermediaries, who started their activity in 2008, and by 2012, their number amounted to 77 economic agents, and insurance premiums signed by them reached in 2012 almost 30% of the total gross premiums collected by the whole insurance market. As a result of these amendments in the legislation there was introduced licensing of the activity of the insurance brokers and established certain requirements for the activity of insurance brokers and insurance agents.

Simultaneously with the approval of the Law “on Insurance”, on December 22, 2006 there was approved and published in the Official Gazette of RM the Law “on mandatory insurance of civil liability for damage caused by vehicles”, which allowed to accumulate the amount of insurance premiums and increase its level in the gross domestic product of the country. The law also provided for the establishment of a centralized database of motor vehicle liability insurance, which is required for the promotion of this class of insurance in the European space. [2] This system was introduced on February 01, 2012. Creating a single database is an important task of the insurance system development and will make it possible to provide effective supervision of the compliance with the applicable law (existence of the insurance policy, introduction of a bonus-malus system, exclusion of fake insurance policies, etc.) and will ensure easier access of the persons concerned to the information on the existence of the compulsory insurance policy of a specific motor vehicle.

On March 3, 2011 the Chairman of the Parliament of the Republic of Moldova signed the law No. 35 “On approval of

2011-2014 și a Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei de dezvoltare a pieței financiare nebancaire pe anii 2011-2014”. În scopul consolidării pieței de asigurări din Republica Moldova, principalul obiectiv în domeniul asigurărilor este formarea unei piețe stabile și transparente, bazată pe tehnologii moderne de asigurare, capabilă să protejeze interesele cetățenilor și ale agenților economici, precum și să devină o sursă importantă de investiții pentru dezvoltarea economiei țării.

Dezvoltarea cu succes a activității de asigurări este imposibilă în condiții naționale de auto-izolare, fără utilizarea experienței internaționale.

Diferite modele și soluții, practicate în domeniul asigurărilor în țările dezvoltate au fost implementate și în Republica Moldova. Directivele UE ce țin de licențierea activității de asigurări; stabilirea clasificării tipurilor de asigurări după riscurile asigurate și obiectul asigurării; cerințele diferențiate cu privire la mărimea capitalului statutar al asigurătorilor, în funcție de tipul de activitate în domeniul asigurărilor și, de asemenea: cerințele față de formarea și menținerea rezervelor de asigurare; respectarea marjei minime de solvabilitate a asigurătorului; cerințele față de activele ce se admit pentru acoperirea rezervelor tehnice și marjei minime de solvabilitate, au stat la baza elaborării actelor normative ce funcționează recent în industria asigurărilor din Republica Moldova [4].

În urma influenței schimbărilor intense din ultimii ani au avut loc schimbări calitative pe piața de asigurări din Republica Moldova. A crescut cererea la serviciile de asigurări ce se petrece, fără îndoială, prin îmbunătățirea calității prestării acestora și implementarea noilor tipuri de asigurări.

În ultimii ani au avut loc schimbări și în structura participanților profesioniști pe piața de asigurări din Republica Moldova, după cum se observă în figura 1.

the Strategy of development of non-banking financial market for 2011-2014” and the Action Plan for the Development Strategy of the non-bank financial Market for 2011-2014. To strengthen the insurance market of Moldova, the main objective of insurance is to form a stable and transparent market based on advanced technologies of insurance, able to protect the interests of citizens and businesses, as well as to become an important source of investment for the economic development of the country.

The successful development of the insurance business is impossible in conditions of national self-isolation, without the use of proven international experience.

Many models and solutions developed in the developed countries in the field of insurance and its regulation, found practical application in Moldova. EU Directives on the licensing of insurance activity, established a classification of types of insurance of the insurance risks and insurance objects, differentiated requirements for the amount of the authorized capital of insurers, depending on the type of the proposed insurance activity, as well as: requirements for the formation of technical reserves and borrowings, comply with the solvency margin of insurers and the ratio of liquidity; requirements to the assets of the insurer, used to cover the technical reserves and the minimum solvency margin became the basis for the development of regulations now in use in Moldova.

In recent years under the influence of huge changes, there occurred qualitative changes in the insurance market of the Republic of Moldova. The improved the demand for insurance services that is undoubtedly the result of the improving of quality of provision and the introduction of new types of insurance.

Over the past few years there have also been changes in the structure of the professional participants of the insurance market in Moldova as seen in figure 1.

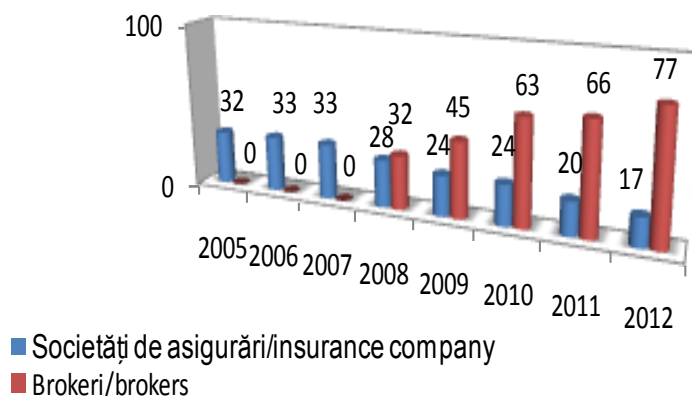

Fig. 1. Evoluția numărului participanților profesioniști pe piața de asigurări din Republica Moldova, 2005-2012 /

Fig. 1. Evolution of the number of professional participants of the insurance market in Moldova, 2005-2012

Sursa/Source: www.cnpf.md, [6]

În perioada anului 2012 societățile de asigurări au subscris 1089,3 milioane de lei prime de asigurare sau 69,9 milioane de euro în comparație cu 61,6 milioane de euro în anul 2011.

Din figura 2 se observă creșterea primelor brute subscrise (PBS) în ultimii ani de dezvoltare a pieței de asigurări.

During the period of 2012, the insurance companies have signed 1089.3 million MDL premiums on direct insurance or 69.9 million euros compared with 61.6 million euros achieved in 2011.

In figure 2 it is clearly visible the increase in gross written premiums (GWP) for the last years of the development of the insurance market.

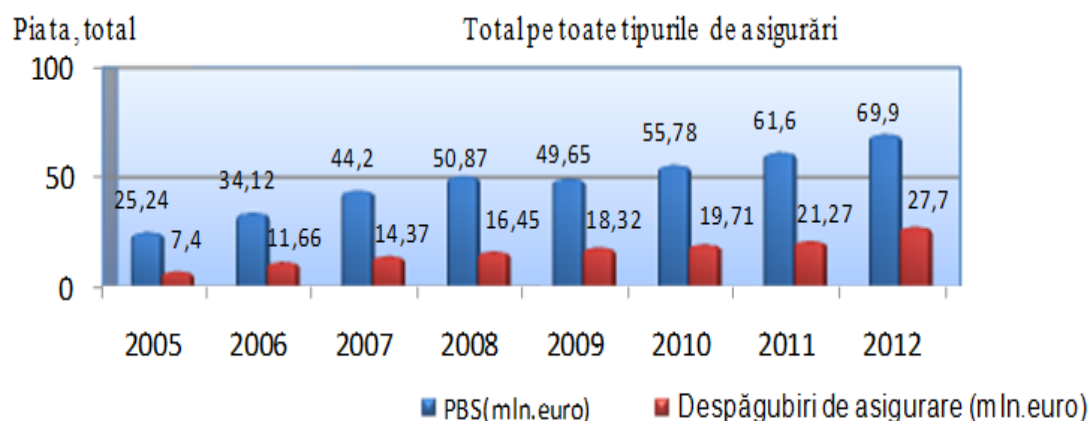

Fig. 2. Evoluția PBS pe toate tipurile de asigurări și despăgubirile de asigurare plătite de societățile de asigurări în perioada anilor 2005-2012/

Fig. 2. Evolution of the GWP for all types of insurance and paid insurance claims by insurance companies in the period 2005-2012

Sursa/Source: *www.cnpf.md*, [6].

În anul 2012 primele zece companii, lideri pe piața de asigurări din țară, au subscris 90,2% din suma totală a primelor de asigurare, iar 10% de prime au fost subscrise de către ceilalți participanți profesioniști pe piața de asigurări din Republica Moldova (la sfârșitul anului 2012 în țară activau 17 societăți de asigurări).

According to the results of 2012 the top ten leading insurance organizations of the country collected 90.2% of the total premiums, the other about 10% of insurance premiums were collected by other participants of the insurance market of the Republic of Moldova (by the end of 2012 in the country there were 17 operating insurance companies).

Tabelul 1/Table 1

Primele zece societăți de asigurări din Republica Moldova pe primele de asigurare subscrise în anul 2012/ The top ten insurance companies of the Republic of Moldova, according to the volume of premiums collected by the end of 2012

Nr./ Nombr	Denumirea societății de asigurări/ Name of insurance company	mln. lei	euro
1	MOLDASIG SA	334,36	20,90
2	ASITO SA	166,17	10,38
3	MOLDCARGO SA	130,68	8,16
4	GRAWE CARAT ASIGURĂRI SA	118,68	7,42
5	DONARIS-GROUP SA	85,23	5,33
6	EUROASIG SA	45,40	2,84
7	VICTORIA ASIGURĂRI SA	40,91	2,56
8	ACORD-GRUP SA	39,56	2,47
9	TRANSELIT SA	28,69	1,80
10	KLASSIKA ASIGURĂRI SA	18,85	1,18

Sursa/Source: *www.cnpf.md*, [6]

Lideri în anul 2012, pe primele de asigurare subscrise sunt societățile de asigurări prezentate în tabelul 1.

Pentru evaluarea pieței de asigurări o importanță semnificativă o au indicatorii calitativi. În primul rând, acest indicator este raportul dintre primele de asigurare subscrise la produsul intern brut (PIB). Prima brută subscrisă (PBS) în PIB în anul 2012 a constituit 1,23%, ce este aproape de 10 ori mai mică decât în alte țări dezvoltate.

The main leaders according to the results of 2012, in terms of collected insurance premiums are the insurance companies presented in the table 1.

Important for the assessment of the insurance market are relative indicators. First of all, this is the index as the ratio of total insurance premiums to gross domestic product. The share of gross written premiums (GWP) in GDP in 2012 amounted to 1.23%, which is almost 10 times less than in other developed countries.

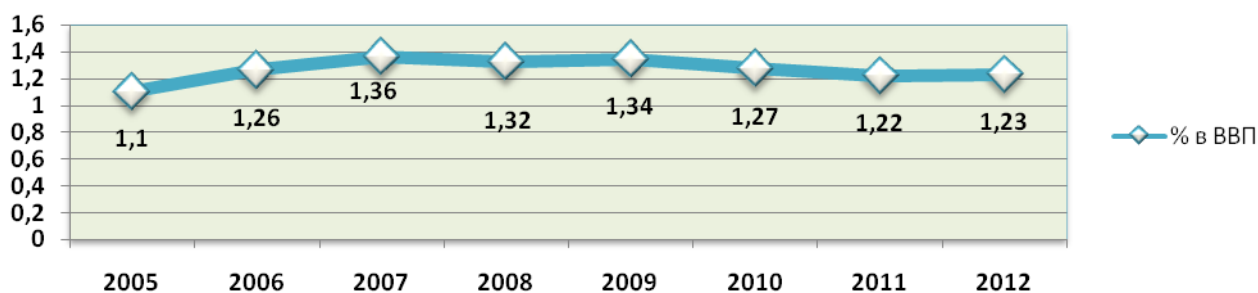

Fig. 3. Ponderea primelor brute subscrise (PBS) în PIB, Republica Moldova, %/

Fig. 3. The share of gross written premiums (GWP) in GDP in the Republic of Moldova, %

Sursa/Source: www.cnpf.md, [6].

Indicatorul primei brute subscrise în PIB este un indicator calitativ a nivelului de trai al populației din Republica Moldova. Din analiza prezentată este vizibil, că în perioada anilor 2005-2012, indicatorul dat a crescut numai în perioada anilor 2005-2009, iar din anul 2009, indicatorul dat a început să scadă și în anul 2011 a ajuns până la 1,22% în PIB. Numai începând cu anul 2012 indicatorul primei brute subscrise în PIB a început să crească și a atins nivelul de 1,23%.

În ultimii ani pe piața de asigurări a Republicii Moldova se observă o creștere a sumelor totale pe despăgubirele de asigurare plătite o dată cu creșterea rapidă a primelor de asigurare subscrise (figura 3).

Indicator of the share of gross written premiums in GDP is a qualitative indicator of the standard of living of the population of our country. The above analysis shows that in the period 2005-2012, this indicator rose during the period 2005 – 2009, and since 2009 this indicator began to decline and in 2011 it reached the level of 1.22% of GDP. Only since 2012 the indicator of share of gross written premiums in GDP began to grow slightly and reached up to 1.23%.

Over recent years, on the insurance market of the Republic of Moldova it has been noticeable an increase in the total amount of insurance payments on the background of the rapid growth of insurance premiums (figure 3).

Tabelul 2/Table 2

**Primele zece societăți de asigurare din Republica Moldova
ce au plătit cele mai mari despăgubiri de asigurare în anul 2012 /
The top ten insurance companies in the Republic of Moldova,
performing the greatest insurance premiums by 2012**

Nr./ Number	Denumirea societății de asigurări/ Name of insurance company	mln. lei
1	MOLDASIG SA	160,98
2	ASITO SA	59,23
3	MOLDCARGO SA	43,99
4	DONARIS-GROUP SA	34,62
5	MOLDOVA-ASTROVAZ SA	25,02
6	GRAWE CARAT ASIGURĂRI SA	22,24
7	VICTORIA ASIGURARI SA	20,16
8	EUROASIG SA	17,78
9	KLASSIKA ASIGURĂRI SA	9,39
10	TRANSELIT SA	8,61
	Celelalte societăți de asigurări	28,49
Total plăți pe piața de asigurări		430,51

Sursa/Source: www.cnpf.md, [6].

Datele prezentate în tabelul 2 arată, că societățile de asigurări – lideri, ce au subscris cele mai mari volume pe primele de asigurare, sunt și cei mai mari plătitori a despăgubirilor de asigurare pe piața de asigurări din Republica Moldova. Suma totală a despăgubirilor de asigurare plătite în anul 2012 au constituit 430,5 milioane de lei. Cota primelor 10 societăți de asigurări în suma totală a constituit 93,38%.

The data shown in Table 1., indicate that the insurance companies, which appear in line with the leading ones with the greatest performance in terms of insurance premiums, are registered in the list of the largest payers of insurance premiums and claims on the insurance market of the Republic of Moldova. The total amount of insurance payments and reimbursements in 2012 throughout the country's insurance market amounted to 430.5 million MDL. The share of the top 10 insurance companies in the total payout is 93.38%.

Concluzii. În ultimii ani, s-a schimbat atitudinea societății față de asigurări, în primul rând din partea organelor legislative și executive. A fost implementată și continuă să se perfecționeze legislația în asigurări. A sosit timpul, când se înțelege că asigurările pot să influențeze semnificativ procesele economice ce au loc în societate și, din această cauză, necesită susținere din partea statului. Au fost făcuți primii pași spre integrarea pieței de asigurări din Republica Moldova cu piața internațională de asigurări.

Dezvoltarea rapidă a industriei naționale de asigurări, ținând cont și de potențialul existent a altor segmente a pieței financiare din țară, a influențat considerabil reformele economice din Republica Moldova.

Conclusions. Over the last few years it has radically changed the attitude towards insurance in society, and especially on the part of the legislative and the executive powers. It has been developed and continues to improve the insurance legislation. It is understood that insurance can have a significant impact on the economic processes, taking place in society, and therefore it needs a government support. There are made the first steps towards integration of the insurance market of Moldova in the international insurance business.

The development of an accelerated pace of the national insurance industry, taking into account the existing potential of other segments of the financial market of the country has given a powerful impetus to positive economic reforms in Moldova.

Referințe bibliografice / References

1. Legea Republicii Moldova cu privire la asigurări: nr. 407-XVI din 21.12.2006. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2007, nr. 47-49, art. 213.
2. Legea Republicii Moldova cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule: nr. 414-XVI din 22.12.2006. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2007, nr. 32-35, art. 112.
3. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la unele măsuri de reglementare a activității de asigurare: nr. 533 din 10.06.1997. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 1997, nr. 048, art. 504.
4. Buletin special al Comisiei Naționale a Pieței Financiare din 12.11.08 [accesat 20 iunie 2013]. Disponibil: www.cnpf.md
5. Raport anual al Comisiei Naționale a Pieței Financiare anii 2005-2012 [accesat 22 iunie 2013]. Disponibil: www.cnpf.md
6. Comisia Națională a Pieței Financiare [accesat 18 septembrie 2013]. Disponibil: www.cnpf.md [accesat 18 iunie 2013]. Disponibil: www.xprimm.md
7. ГОМЕЛЛЯ, В.Б. Отношение государства к страхованию. В: Страхование ревью. 2003, № 9, сс. 43-45.

Recomandat spre publicare: 17.07.2013